

**ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΘΕΣΕΩΝ & ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΜΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΣΚΟΥΝΤΩΝ ΤΟ ΣΙΑΤΣΟΥ (Shiatsu)**

ΠΡΟΣ:

1. Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
2. Υπουργείο Ανάπτυξης

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ: Υπουργείο Υγείας

Ημερομηνία: 6 Ιουλίου 2026

Στοιχεία Αποστολέα: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΙΑΤΣΟΥ

Διεύθυνση: Αριστοξένους 17, Αθήνα Τ.Κ. 11635

Τηλέφωνο: (+30)210 8214844

Email: info.shiatsugr@gmail.com

ΘΕΜΑ: Διευκρινίσεις σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του Άρθρου 79 του ΦΕΚ Α' 64/28.04.2026 (Νέο άρθρο 412 ν. 4442/2016) και κατάθεση προτάσεων για την επίσημη και αυτόνομη θεσμοθέτηση του επαγγέλματος των Ασκούντων το Σιάτσου βάσει του Ευρωπαϊκού Πλαισίου ESCO.

Αξιότιμες Κυρίες, Αξιότιμοι Κύριοι,

Με την παρούσα επιστολή, ο επίσημος επαγγελματικός φορέας των Ασκούντων το Σιάτσου στην Ελλάδα - το επαγγελματικό σωματείο «Ελληνική Εταιρεία Σιάτσου» - επιθυμεί να θέσει υπόψη σας ορισμένες αναγκαίες διευκρινίσεις καθώς και συγκεκριμένες, τεκμηριωμένες προτάσεις, με αφορμή τις πρόσφατες διατάξεις που δημοσιεύθηκαν στο ΦΕΚ Τεύχος Α' 64/28.04.2026 (Άρθρα 78-81), οι οποίες τροποποιούν τον ν. 4442/2016 και εισάγουν νέες προϋποθέσεις λειτουργίας (Άρθρο 79 / νέο άρθρο 412) για τα πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες χειρομάλαξης.

Σκοπός του παρόντος υπομνήματος είναι να αποσαφηνιστεί ότι η μέθοδος του Σιάτσου δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω διάταξης, και παράλληλα να ζητηθεί η έναρξη διαλόγου για την επίσημη διαφοροποίηση και αυτόνομη καταγραφή του κλάδου μας από τους κρατικούς φορείς, σε πλήρη ευθυγράμμιση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Για την ομαλή αποτύπωση των επαγγελματών στην ελληνική αγορά, επισημαίνουμε:

Επιστημονικός και Τεχνικός Διαχωρισμός: Το Σιάτσου δεν αποτελεί Χειρομάλαξη

Η άσκηση του Σιάτσου (Shiatsu) διαφοροποιείται πλήρως από την έννοια και την πρακτική της «χειρομάλαξης» (μασάζ) που ρυθμίζει το Άρθρο 412.

- Η **χειρομάλαξη**, όπως διδάσκεται και εφαρμόζεται στα πλαίσια της αισθητικής ή της φυσικοθεραπείας, περιλαμβάνει μηχανικούς χειρισμούς (θλίψεις, θωπίες, ανατρίψεις) επί του γυμνού δέρματος με τη χρήση ελαίων ή κρεμών.
- Το **Σιάτσου (Shiatsu)** αποτελεί μια αυτόνομη, διεθνώς αναγνωρισμένη παραδοσιακή ανατολική πρακτική σωματικής ευεξίας. Εμφανίστηκε ολοκληρωμένη στην Ιαπωνία στις αρχές του 20ου αιώνα και βασίζει τη θεωρία της στην Παραδοσιακή Κινέζικη και Γιαπωνέζικη Ιατρική. Το Σιάτσου λοιπόν είναι μια πρακτική που στοχεύει στη διασφάλιση και τη βελτίωση της σωματικής και της ψυχικής ευεξίας, ενεργοποιώντας προς αυτή την κατεύθυνση το εγγενές σε κάθε οργανισμό θεραπευτικό δυναμικό, ενώ σημαντικό ρόλο στα αποτελέσματά του παίζει το άγγιγμα και η ανθρώπινη επαφή. Βασίζεται αποκλειστικά στην εφαρμογή **σταθερών πιέσεων (acupressure)** με τους αντίχειρες, τις παλάμες και τους αγκώνες κατά μήκος των ενεργειακών μεσημβρινών του σώματος, καθώς και σε παθητικές διατάσεις. Η συνεδρία εκτελείται με τον δέκτη **πλήρως ενδεδυμένο** με ρουχισμό, σε ειδικό στρώμα διαπέδου (futon), χωρίς τη χρήση ελαίων και χωρίς επαφή με το γυμνό δέρμα.

Ως εκ τούτου, καθίσταται σαφές ότι οι διατάξεις περί χειρομάλαξης δεν αφορούν και δεν καλύπτουν το αντικείμενο του Σιάτσου. Προς αποφυγή ερμηνευτικών συγχύσεων από τις ελεγκτικές αρχές, κρίνεται σκόπιμη η ρητή αποτύπωση αυτού του διαχωρισμού μέσω σχετικής ερμηνευτικής εγκυκλίου.

Επιπλέον στο πλαίσιο της Πρακτικής του Σιάτσου υπάρχουν:

- **Πρωτόκολλο Ασφάλειας, Δεοντολογίας και Συνεργασίας με την Ιατρική Κοινότητα:** Η άσκηση του Σιάτσου διέπεται από κανόνες επαγγελματικής δεοντολογίας, οι οποίοι διασφαλίζουν ότι το Σιάτσου λειτουργεί συμπληρωματικά και υποστηρικτικά, χωρίς ποτέ να παρεμβαίνει ή να υποκαθιστά την κλασική ιατρική φροντίδα.
 - *Μη επέμβαση σε φαρμακευτικές αγωγές:* Οι Ασκούντες το Σιάτσου δεν παρεμβαίνουν, δεν τροποποιούν και δεν εκφέρουν γνώμη για τη φαρμακευτική αγωγή που έχει ορίσει ο θεράπων ιατρός του δέκτη.
 - *Σύσταση για ιατρική γνωμάτευση:* Κατά τη λήψη ιστορικού, ο/η Ασκών/Ασκούσα το Σιάτσου δύναται, όταν τα στοιχεία του ιστορικού το υποδεικνύουν, να ζητήσει από τον/τη δεχόμενο/η σχετική ιατρική γνωμάτευση ή ενημέρωση από αρμόδιο επαγγελματία υγείας. Η διαδικασία αυτή δεν υποκαθιστά την ιατρική διάγνωση ή θεραπεία, αλλά συμβάλλει στην ασφαλή εφαρμογή του Σιάτσου ως συμπληρωματικής πρακτικής.
 - *Άμεση Παραπομπή σε Ειδικούς:* Στο πλαίσιο της αξιολόγησης του σώματος, εάν ο Ασκών το Σιάτσου εντοπίσει ενδείξεις που χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης, παραπέμπει τον δέκτη στους αρμόδιους ιατρούς για τις απαραίτητες κλινικές ή απεικονιστικές εξετάσεις.

Επιπλέον για την ομαλή μετάβαση της αγοράς και για την αποφυγή αντικειμενικής αδυναμίας συμμόρφωσης, **ειδικότερα προτείνουμε και αιτούμαστε:**

1. Ανάγκη Ευθυγράμμισης με την Ευρωπαϊκή Ταξινόμηση ESCO

Εκπαιδευτική Θεμελίωση και Θεσμική Αναγνώριση: Η θέση μας για την ανάγκη σαφούς θεσμικής διαφοροποίησης και αυτόνομης αναγνώρισης του Σιάτσου στην Ελλάδα δεν βασίζεται σε μια απλή θεωρητική διαφωνία, αλλά θεμελιώνεται στο υψηλό επίπεδο, τη διεθνή τυποποίηση και την πολυετή διάρκεια της επαγγελματικής εκπαίδευσης που απαιτείται για την άσκηση του. Το Σιάτσου δεν αποτελεί μια εμπειρική ή βραχύβια τεχνική χαλάρωσης, αλλά ένα ολοκληρωμένο, αυτόνομο σύστημα σωματικής αγωγής και ευεξίας με αυστηρά δομημένο πρόγραμμα σπουδών τριετούς φοίτησης, το οποίο ακολουθεί πιστά τα ευρωπαϊκά πρότυπα και τις προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Σιάτσου (ESF). Η εκπαιδευτική αυτή σοβαρότητα αποτελεί το κύριο κριτήριο βάσει του οποίου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη διακρίνει και καταγράψει το Σιάτσου ως ανεξάρτητο επάγγελμα στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας.

- **Η Ευρωπαϊκή Ταξινόμηση ESCO και η Πρόταση Υιοθέτησης:** Η ανάγκη για επίσημη και διακριτή αναγνώριση του Σιάτσου στην Ελλάδα τεκμηριώνεται από την επίσημη Ευρωπαϊκή Ταξινόμηση Δεξιοτήτων, Ικανοτήτων και Επαγγελμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ESCO - European Skills, Competences, Qualifications and Occupations). Στο σύστημα ESCO, το επάγγελμα των Ασκούντων το Σιάτσου (Shiatsu practitioner) είναι αυστηρά καταγεγραμμένο, αυτόνομο και πλήρως διακριτό από αυτό του φυσικοθεραπευτή, του αισθητικού, ή του μασέρ, διαθέτοντας τη δική του ανεξάρτητη καρτέλα δεξιοτήτων και επαγγελματικού προφίλ. **Βάσει αυτού, προτείνουμε την πλήρη υιοθέτηση και αξιοποίηση του ευρωπαϊκού πλαισίου ESCO από την ελληνική νομοθεσία, μέσω της επίσημης ειδικότητας «Ενεργειακός Θεραπευτής Σιάτσου / Ενεργειακή Θεραπεύτρια Σιάτσου», με βάση τον κωδικό επαγγέλματος 3255.5 όπως τον ορίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στα Αγγλικά ως “Shiatsu Practitioner” (https://esco.ec.europa.eu/el/classification/occupation_main). Η συγκεκριμένη ειδικότητα περιλαμβάνει και αποσαφηνίζει πλήρως τις επιμέρους επαγγελματικές δραστηριότητες του χώρου των συμπληρωματικών εφαρμογών και της ευεξίας.**
- **Θεσμική Εναρμόνιση με το σύστημα Europass:** Επισημαίνεται ότι η σχετική διακριτή κατηγοριοποίηση υφίσταται ήδη θεσμικά στο εγχώριο πλαίσιο μέσω του συστήματος Europass στην Ελλάδα. Ως εκ τούτου, όταν ένας Ευρωπαίος ή Έλληνας πολίτης είναι πιστοποιημένος βάσει των ευρωπαϊκών προτύπων, το ψηφιακό του προφίλ εμφανίζει ένα απολύτως νόμιμο και υπαρκτό επάγγελμα **υπό τον προαναφερθέντα κωδικό 3255.5**, για το οποίο όμως υπάρχει ανάγκη πλήρους πρακτικής αντιστοίχισης και εφαρμογής από όλους τους εθνικούς διοικητικούς φορείς, ώστε να μην προκαλούνται προσκόμματα στην ελεύθερη και ομαλή δραστηριοποίηση των επαγγελματιών.

- **Πλαίσιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Σιάτσου κατά τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα:** Σύμφωνα με το επίσημο πλαίσιο σπουδών της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Σιάτσου (European Shiatsu Federation - ESF), όπως αυτό αποτυπώνεται στο έγγραφο <https://europeanshiatsufederation.eu/wp-content/uploads/2024/04/ESF-Baseline-Curriculum.pdf>, η επαγγελματική εκπαίδευση εκτείνεται σε μια ελάχιστη χρονική διάρκεια 3 ετών. Το πρόγραμμα σπουδών καλύπτει ολοκληρωμένα την **Πρακτική του Σιάτσου** (τεχνικές πίεσης, μεσημβρινοί, tsubos, στάση σώματος/Hara), τη **Θεωρία Ανατολικής Ιατρικής** (Zen Shiatsu, 8 Αρχές & Zang Fu, 5 Στοιχεία), τη **Δυτική Ιατρική από καθηγητές Ιατρούς** (Ανατομία, Φυσιολογία, Παθολογία), καθώς και **Επαγγελματικά Θέματα και δεξιότητες επικοινωνίας**. Η εκπαίδευση ολοκληρώνεται υποχρεωτικά με **Κλινική Πρακτική** (Clinic Practice) σε συνθήκες που προσομοιάζουν με πραγματικό περιβάλλον συνεδρίας.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη **Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΣΕΕ)**, διεθνώς γνωστή ως **Continuing Professional Development (CPD)**, η οποία συστήνεται ρητά από την ESF μετά την αποφοίτηση· συνιστά μια οργανωμένη και τεκμηριωμένη διαδικασία διαρκούς επιμόρφωσης, απαραίτητη για τη διατήρηση και αναβάθμιση της επαγγελματικής επάρκειας στο Σιάτσου, διασφαλίζοντας το επίπεδο ποιότητας του Ασκούντος/της Ασκούσας.

- **Προσφυγή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή:** Υπάρχει δυνατότητα, αλλά και αναγκαιότητα να γίνει προσφυγή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Οι σύλλογοι μπορούν να καταθέσουν αναφορά (petition) στην ΕΕ, υποστηρίζοντας ότι ο νόμος 5297/2026 εισάγει αδικαιολόγητους, οριζόντιους περιορισμούς που ακυρώνουν την ευρωπαϊκή ταξινόμηση επαγγελματών (ESCO) και εμποδίζουν τη λειτουργία της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς.

2. Αποτροπή Στρέβλωσης των Στατιστικών Δεδομένων της Αγοράς (Big Data)

Το σύστημα ESCO αξιοποιείται από δημόσιους φορείς (όπως η ΔΥΠΑ) για την ψηφιακή ανάλυση των αναγκών και των τάσεων της αγοράς εργασίας. Λόγω της έλλειψης εξειδικευμένου πλαισίου, οι Ασκούντες το Σιάτσου αναγκάζονται να κατατάσσονται σε παρεμφερείς, αλλά μη αντιπροσωπευτικούς ΚΑΔ. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα Big Data που συλλέγει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την Ελλάδα να εμφανίζουν μια πλασματική εικόνα, αλλοιώνοντας την πραγματική αποτύπωση των επαγγελματικών τάσεων στον τομέα της ολιστικής ευεξίας.

3. Προτάσεις για την Επίσημη Διαφοροποίηση από τους Κρατικούς Φορείς

Με γνώμονα τον εκσυγχρονισμό της αγοράς και την ορθή καταγραφή των επαγγελματών, προτείνουμε στην πολιτεία την αξιοποίηση των υφιστάμενων ευρωπαϊκών ψηφιακών εργαλείων μέσω των εξής ενεργειών:

- **Θέσπιση Εξειδικευμένου ΚΑΔ:** Ζητούμε από το Υπουργείο Οικονομικών και την ΑΑΔΕ τη δημιουργία διακριτού Κωδικού Αριθμού Δραστηριότητας, «Υπηρεσίες Αγωγής Ευεξίας

από Ασκούντες το Σιάτσου (Shiatsu)», ώστε να αποσυνδεθεί οριστικά η δραστηριότητά μας από τις υπηρεσίες κλασικής μάλαξης.

- **Εξέταση υπαγωγής των υπηρεσιών Σιάτσου σε καθεστώς απαλλαγής από Φ.Π.Α.:** Ζητούμε να εξεταστεί από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και την ΑΑΔΕ η δυνατότητα υπαγωγής των υπηρεσιών που παρέχονται από πιστοποιημένους Ασκούντες το Σιάτσου σε ειδικό καθεστώς απαλλαγής από τον Φ.Π.Α., στο πλαίσιο της θεσμικής αναγνώρισης και διακριτής επαγγελματικής καταγραφής του κλάδου. Το αίτημα αυτό δεν τίθεται ως εξομοίωση του Σιάτσου με την ιατρική πράξη ούτε ως θεραπευτικός ισχυρισμός, αλλά ως αναγνώριση της ιδιαίτερης φύσης του ως συμπληρωματικής πρακτικής σωματικής ευεξίας, υποστήριξης και αυτοφροντίδας, η οποία εφαρμόζεται από κατάλληλα εκπαιδευμένους επαγγελματίες, με σαφείς κανόνες δεοντολογίας και χωρίς να υποκαθιστά την ιατρική ή παραϊατρική φροντίδα. Η ενδεχόμενη φορολογική του διαφοροποίηση θα συνέβαλε στην ορθή αποτύπωση του επαγγέλματος, στη βιωσιμότητα των Ασκούντων, στην πρόσβαση των πολιτών σε υπηρεσίες πρόληψης, ευεξίας και υποστήριξης, καθώς και στην εναρμόνιση της ελληνικής πρακτικής με τη διακριτή ευρωπαϊκή καταγραφή του Σιάτσου ως αυτόνομου επαγγελματικού πεδίου. Σύμφωνα με την ΑΑΔΕ, οι απαλλασσόμενες πράξεις από Φ.Π.Α. προβλέπονται στα άρθρα 22 έως 29 του Κώδικα Φ.Π.Α., ενώ στις απαλλαγές περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, πράξεις που σχετίζονται με την υγεία και τη φροντίδα. Ως εκ τούτου, ζητούμε την έκδοση σχετικής ερμηνευτικής διευκρίνισης ή την πρόβλεψη ειδικής ρύθμισης για τον κλάδο των Ασκούντων το Σιάτσου.

- **Δημιουργία Εθνικής Πιστοποίησης μέσω ΕΟΠΠΕΠ:** Καλούμε το Υπουργείο Παιδείας και τον ΕΟΠΠΕΠ να εκκινήσουν τη διαδικασία εθνικής αντιστοίχισης χρησιμοποιώντας τους κωδικούς ESCO του Σιάτσου, για τη θεσμοθέτηση μιας αυτόνομης κρατικής πιστοποίησης (Πιστοποιημένος Ασκών / Πιστοποιημένη Ασκούσα το Σιάτσου - ESCO ID) που θα ορίζει τα ελάχιστα απαιτούμενα κριτήρια εκπαίδευσης βάσει των ευρωπαϊκών προτύπων.

4. Κλινική, Ερευνητική και Νοσοκομειακή Εμπειρία από την Εφαρμογή του Σιάτσου

Το Σιάτσου περιβάλλεται από ένα οργανωμένο πλαίσιο επιστημονικής έρευνας, μελετών παρατήρησης και συνεργασιών με νοσοκομειακές δομές και ιατρικό προσωπικό, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τα στοιχεία που θα δείτε πιο κάτω αναδεικνύουν ότι το Σιάτσου εφαρμόζεται με σοβαρότητα και υπευθυνότητα ως συμπληρωματική πρακτική σωματικής ευεξίας, πολλές φορές σε συνεργασία με ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό.

α) Κλινική εμπειρία από την εφαρμογή του Σιάτσου στο Ιατρείο Πόνου του Αρεταιείου Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Αθηνών

Θα θέλαμε να θέσουμε υπόψη σας ότι η πρακτική του Σιάτσου εφαρμόστηκε από το 2008 και για επί σειρά ετών στο Ιατρείο Πόνου του Αρεταιείου Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Αθηνών από εθελοντές Ασκούντες το Σιάτσου, στο πλαίσιο μιας πολυπαραγοντικής και διεπιστημονικής

προσέγγισης της αντιμετώπισης του χρόνιου πόνου ως συμπληρωματικής υποστήριξης ασθενών με χρόνια πόνο και σε συνεργασία με το ιατρικό προσωπικό.

Τα αποτελέσματα αυτής της εφαρμογής παρουσιάστηκαν σε επιστημονικά συνέδρια της Ελληνικής Εταιρείας Παρηγορητικής και Συμπτωματικής Φροντίδας Καρκινοπαθών και μη Ασθενών (ΠΑΡΗ.ΣΥ.Α.) και του Ελληνικού Τμήματος της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Περιχοχικής Αναίσθησίας και Θεραπείας Πόνου (ESRA Hellas) καθώς και στο διεθνές συνέδριο ALGOS 2013 International Symposium of WIP (World Institute of Pain) και δημοσιεύθηκαν στα αντίστοιχα βιβλία περιλήψεων. Σύμφωνα με τις σχετικές ανακοινώσεις, η εφαρμογή του Σιάτσου συσχετίστηκε με μείωση της έντασης, της συχνότητας και της διάρκειας του πόνου, βελτίωση της κινητικότητας, καλύτερη ποιότητα ύπνου, μείωση του άγχους, βελτίωση της διάθεσης και ενίσχυση της καθημερινής λειτουργικότητας σημαντικού αριθμού ασθενών.

Η εμπειρία αυτή δεν αναφέρεται ως θεραπευτικός ισχυρισμός ούτε ως υποκατάσταση της ιατρικής πράξης, αλλά ως ένδειξη ότι το Σιάτσου έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο εφαρμογής, παρατήρησης και επιστημονικής καταγραφής σε δημόσιο πανεπιστημιακό νοσοκομείο της χώρας. Θεωρούμε ότι η συγκεκριμένη εμπειρία μπορεί να αξιοποιηθεί εποικοδομητικά στο πλαίσιο ενός θεσμικού διαλόγου για την ορθή, διακριτή και υπεύθυνη καταγραφή του επαγγελματικού μας πεδίου. <https://shiatsugr.gr/category/research/>

β) Εθελοντική εφαρμογή του Σιάτσου στο Ιατρείο Πόνου του Ιπποκράτειου Νοσοκομείου Αθηνών

Αντίστοιχα, σημαντική εμπειρία εφαρμογής του Σιάτσου καταγράφηκε και στο Ιατρείο Πόνου του Ιπποκράτειου Νοσοκομείου Αθηνών, όπου ομάδα Ασκούντων το Σιάτσου προσέφερε εθελοντικά συνεδρίες σε ασθενείς, σε συνεργασία με το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό του Ιατρείου. Η δράση αυτή έδωσε τη δυνατότητα σε ασθενείς διαφορετικών ηλικιών, κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών, καθώς και με ποικίλες μορφές πόνου, να γνωρίσουν και να δεχθούν Σιάτσου δωρεάν, μέσα σε ένα δημόσιο νοσοκομειακό περιβάλλον.

Κατά την περίοδο 2017–2020 πραγματοποιήθηκαν συνολικά 977 συνεδρίες Σιάτσου σε 583 ασθενείς, 453 γυναίκες και 130 άνδρες, ηλικίας 19 έως 94 ετών. Οι κύριες αιτίες προσέλευσης αφορούσαν μυοσκελετικό πόνο, νευροπαθητικό πόνο, κεφαλαλγίες, μετεγχειρητικό πόνο, καρκινικό πόνο, ρευματοειδή αρθρίτιδα, ινομυαλγία και άλλες χρόνιες καταστάσεις.

Σύμφωνα με την καταγραφή του προγράμματος, η πλειονότητα των ασθενών ανέφερε βελτίωση των συμπτωμάτων, ενώ στις περιπτώσεις όπου οι συνεδρίες επαναλήφθηκαν, η βελτίωση φάνηκε να είναι μεγαλύτερη. Πέρα από την ανακούφιση των συμπτωμάτων, οι ασθενείς ανέφεραν συχνά αυξημένη αίσθηση ευεξίας, χαλάρωσης και υποστήριξης.

Η ίδια δράση περιέλαβε επίσης προσφορά σύντομων συνεδριών Σιάτσου στο προσωπικό του νοσοκομείου, στο πλαίσιο της ετήσιας ενημέρωσης της Ελληνικής Εταιρείας Σιάτσου. Το προσωπικό εξέφρασε την εκτίμησή του για την ανακούφιση και τη χαλάρωση που προσέφερε η μέθοδος, αναδεικνύοντας τη δυνατότητα του Σιάτσου να λειτουργεί υποστηρικτικά όχι μόνο για

τους ασθενείς, αλλά και για τους επαγγελματίες υγείας που εργάζονται σε απαιτητικά περιβάλλοντα φροντίδας.

Και στην περίπτωση αυτή, η αναφορά γίνεται με θεσμική προσοχή, όχι ως ισχυρισμός θεραπευτικής υποκατάστασης, αλλά ως τεκμηρίωση μιας επαρκούς, οργανωμένης και πολυετούς εμπειρίας εφαρμογής του Σιάτσου σε δημόσιο νοσοκομείο, η οποία αναδεικνύει την αξία του ως συμπληρωματικής πρακτικής ευεξίας, ανακούφισης και υποστήριξης.

<https://shiatsugr.gr/omada-ethelonton-siatsoy-sto-ippokrateio-g-n-a/>

Σας επισυνάπτουμε, προς ενημέρωσή σας και τεκμηρίωση των ανωτέρω, τις περιλήψεις των σχετικών επιστημονικών ανακοινώσεων που παρουσιάστηκαν στα ιατρικά συνέδρια και αφορούν την εφαρμογή του Σιάτσου στο Ιατρείο Πόνου του Αρεταιείου Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Αθηνών και στο Ιατρείο Πόνου του Ιπποκράτειου Νοσοκομείου Αθηνών.

γ) Ευρωπαϊκή ερευνητική τεκμηρίωση για το Σιάτσου — University of Leeds, 2007

Πέραν της ελληνικής εμπειρίας από την εφαρμογή του Σιάτσου σε δημόσιες νοσοκομειακές δομές, αξίζει να ληφθεί υπόψη και η σημαντική ευρωπαϊκή ερευνητική καταγραφή που πραγματοποιήθηκε από τον Andrew F. Long, στο School of Healthcare του University of Leeds, με τίτλο «The Effects and Experience of Shiatsu: A Cross-European Study». Η τελική έκθεση δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 2007 και αποτέλεσε μία από τις πρώτες εκτεταμένες, διακρατικές και προοπτικές μελέτες παρατήρησης για την εμπειρία και τα αποτελέσματα του Σιάτσου στην Ευρώπη.

Η μελέτη πραγματοποιήθηκε σε τρεις ευρωπαϊκές χώρες — Αυστρία, Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο — με τη συμμετοχή 85 επαγγελματιών Σιάτσου και 948 δεχόμενων. Σύμφωνα με τη δημοσιευμένη επιστημονική εργασία, οι συμμετέχοντες ανέφεραν βελτίωση στη σοβαρότητα των συμπτωμάτων τους, ιδίως σε ζητήματα που σχετίζονταν με το μυοσκελετικό σύστημα, το άγχος/στρες και τη χαμηλή ενέργεια ή κόπωση. Αναφέρθηκαν επίσης αλλαγές στη συμπεριφορά υγείας, όπως μεγαλύτερη φροντίδα για ξεκούραση, χαλάρωση, άσκηση και γενικότερη αυτοφροντίδα.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ότι η ίδια ερευνητική εργασία κατέγραψε χαμηλό ποσοστό ανεπιθύμητων συμβάντων, ενώ κανένας από τους συμμετέχοντες που τα ανέφεραν δεν διέκοψε το Σιάτσου. Τα ευρήματα της μελέτης δεν πρέπει να ερμηνεύονται ως ισχυρισμός ιατρικής θεραπείας ή ως υποκατάσταση της συμβατικής ιατρικής φροντίδας, αλλά ως σοβαρή ένδειξη ότι το Σιάτσου, όταν ασκείται από κατάλληλα εκπαιδευμένους επαγγελματίες, μπορεί να συμβάλει υποστηρικτικά στη διατήρηση και ενίσχυση της συμπεριφοράς υγείας, της ευεξίας και της αυτοφροντίδας.

Η ευρωπαϊκή αυτή τεκμηρίωση ενισχύει την ανάγκη θεσμικής διαφοροποίησης του Σιάτσου από τη γενική κατηγορία της χειρομάλαξης/μασάζ και υποστηρίζει την ανάγκη διακριτής επαγγελματικής καταγραφής του, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά δεδομένα, τα πρότυπα εκπαίδευσης και την πραγματική φύση της πρακτικής του.

Για την πληρέστερη ενημέρωση της Διοίκησης και την τεκμηρίωση των ανωτέρω, το πλήρες κείμενο της ευρωπαϊκής έρευνας *The Effects and Experience of Shiatsu: A Cross-European Study*, University of Leeds, 2007, μπορείτε να το βρείτε στον συγκεκριμένο σύνδεσμο <https://europeanshiatsufederation.eu/research/> και επισυνάπτεται στο τέλος του παρόντος Υπομνήματος η περίληψή της στα ελληνικά.

5) Ευρωπαϊκή καταγραφή εφαρμογών του Σιάτσου — Shiatsu Stories / European Shiatsu Federation (Ιστορίες Σιάτσου / Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Σιάτσου)

Σημαντική είναι επίσης η ευρωπαϊκή καταγραφή εφαρμογών του Σιάτσου μέσα από την πλατφόρμα **Shiatsu Stories**, η οποία λειτουργεί με την υποστήριξη της **European Shiatsu Federation**. Η **European Shiatsu Federation (ESF)** είναι η ευρωπαϊκή ομοσπονδία που προωθεί το Σιάτσου ως ανεξάρτητη, αυτορρυθμιζόμενη πρακτική φροντίδας και ευεξίας στην Ευρώπη, με βασικό στόχο την προαγωγή υψηλών επαγγελματικών προτύπων στην άσκηση του Σιάτσου. Αποτελείται από έντεκα (11) χώρες-μέλη. <https://europeanshiatsufederation.eu/members/>

Η ESF υποστηρίζει τις εθνικές επαγγελματικές ενώσεις, εργάζεται για τη θεσμική αναγνώριση του δικαιώματος άσκησης του Σιάτσου στην Ευρώπη, προωθεί την εκπαίδευση, την έρευνα και την αμοιβαία αναγνώριση επαγγελματιών, δασκάλων και σχολών μεταξύ των κρατών-μελών.

Η πλατφόρμα **Shiatsu Stories** συγκεντρώνει εμπειρίες, στοιχεία και παραδείγματα εφαρμογής του Σιάτσου από διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες και πεδία, όπως νοσοκομεία, παρηγορητική φροντίδα, φροντίδα ασθενών με καρκίνο, ψυχική υγεία, νευροδιαφορετικότητα, παιδιά, δομές φροντίδας και προγράμματα ενδυνάμωσης. Σκοπός της είναι να συλλέγει και να συνοψίζει πληροφορίες για το πώς και πού οι ασκούντες το Σιάτσου έχουν εισαγάγει με επιτυχία την πρακτική σε διαφορετικά κοινωνικά και επαγγελματικά περιβάλλοντα. <https://shiatsuresources.net/shiatsu-stories/>

Η ύπαρξη αυτής της ευρωπαϊκής πλατφόρμας αναδεικνύει ότι το Σιάτσου δεν αποτελεί μια αδιαφοροποίητη μορφή χειρομάλαξης, αλλά ένα διακριτό πεδίο συμπληρωματικής φροντίδας και ευεξίας, με εφαρμογές σε ποικίλα πλαίσια υποστήριξης του ανθρώπου. Η καταγραφή αυτή μπορεί να αξιοποιηθεί ως πρόσθετο στοιχείο για την ανάγκη θεσμικής διαφοροποίησης του Σιάτσου στην Ελλάδα, σε αντιστοιχία με την ευρωπαϊκή πραγματικότητα και την ήδη υπάρχουσα επαγγελματική του αναγνώριση σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

6. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, στην έκθεση **WHO Global Report on Traditional and Complementary Medicine 2019**, αναγνωρίζει την Παραδοσιακή και Συμπληρωματική Ιατρική ως σημαντικό πεδίο δημόσιας υγείας, με αυξανόμενη θεσμική αναγνώριση διεθνώς. Στο ίδιο ευρύτερο πεδίο εντάσσονται και πρακτικές που βασίζονται σε ολιστικές προσεγγίσεις του ανθρώπου και στην υποστήριξη της φυσικής αυτορρύθμισης του οργανισμού, όπως το Σιάτσου. <https://www.who.int/publications/i/item/978924151536>

Σύνοψη: Το Επαγγελματικό Σωματείο Σιάτσου «Ελληνική Εταιρεία Σιάτσου» διευκρινίζει ότι οι διατάξεις του νέου Άρθρου 412 περί χειρομάλαξης δεν αφορούν την πρακτική μας, καθώς οι τεχνικές και το πλαίσιο εφαρμογής τους είναι θεμελιωδώς διαφορετικά.

Με αφορμή ωστόσο τη μεταρρύθμιση του ν. 4442/2016, θεωρούμε ώριμη και αναγκαία τη συνεργασία με την Πολιτεία για την επίσημη, αυτόνομη και διακριτή καταγραφή του επαγγέλματός μας στους κρατικούς φορείς.

Είμαστε στη διάθεσή σας για την παροχή κάθε τεχνικής και επιστημονικής τεκμηρίωσης προς αυτή την κατεύθυνση.

Με εκτίμηση,

Εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Εταιρείας Σιάτσου,

Μαρία Μυριοκεφαλιτάκη

Αντιγόνη Τσεγγελή

Πρόεδρος

Γ.Γραμματέας

Τηλέφωνα Επικοινωνίας:

Πρόεδρος: 697 771 9272

Γ.Γραμματέας: 697 283 5105

Ψηφιακή Βεβαίωση Εγγράφου

Υπογραφή	Πατρώνυμο	ΑΦΜ
ΜΑΡΙΑ ΜΥΡΙΟΚΕΦΑΛΙΤΑΚΗ	ΠΑΝΤΕΛΗΣ	034528607
ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΤΣΕΓΓΕΛΗ	ΣΤΕΡΓΙΟΣ	045614134

Μπορείτε να ελέγξετε την ισχύ του εγγράφου
σκανάροντας το QR code ή εισάγοντας τον κωδικό
στο docs.gov.gr/validate

Επιβεβαιώνεται το γνήσιο. Υπουργείο
Ψηφιακής Διακυβέρνησης / Verified by the Ministry
of Digital Governance, Hellenic Republic
20260707122722+03'00'

Ημ. Υπογραφής: 07/07/2026 12:27:18